

AQRAR SFERADA SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİNİN İNKİŞAF AMİLLƏRİNİN BƏZİ MƏSƏLƏLƏRİ

N. İ. NAMAZOV

Azərbaycan Tibb Universiteti

Son illər ölkədə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar sahibkarlığın, o cümlədən aqrar sahibkarlıq mühitinin sürətli inkişafına təkan vermiş ölkə iqtisadiyyatının inkişafında və əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasında xüsusi əhəmiyyət kəsb etmişdir. Bu baxımdan regionlarda keyfiyyətli və ucuz məhsul bolluğunun yaradılması aqrar sahədə sahibkarlığın inkişafı texnoloji biznes-marketing infrastrukturunun yaranması aydın görünür. Bu sahəyə dövlət köməyi sisteminin genişləndirilməsinin zəruriliyi vacibliyi gündəmə gəlir.

Açar sözlər: Aqrar sahə, sahibkarlığın inkişafı, istehsal, təsərrüfat, kənd təsərrüfatı, səmərəlilik, innovasiya, fermer

1995-ci ildən başlayaraq aqrar sahədə aparılan ardıcıl islahatlar nəticəsində bu sahənin inkişafında mühüm müsbət nəticələr əldə edilmiş, bir çox istiqamətlərdə, xüsusilə makroiqtisadi göstəricilərin artırılmasında yüksək nəticələrə nail olunmuş, iqtisadi potensialın formalaşmasında həlledici rol oynayan aqrar sahibkarlığın təməli qoyulmuş və onun inkişafında əhəmiyyətli uğurlar qazanılmışdır. Ölkədə sahibkarlıq mühiti və onun təmin edilməsinə şərait yaradılması və islahatların həyata keçirilməsi nəticəsində aqrar iqtisadiyyatın strukturunda köklü dəyişikliklər baş vermiş, özəl bölmə bu sahəyə təsir göstərən mühüm amilə çevrilmişdir.

Son illərdə respublikamızda sahibkarlığın inkişafında ciddi irəliləyişlərin müşahidə edilməsi, iqtisadiyyatda özəl bölmənin xüsusi çəkisinin artması və s. amillər, aparılan iqtisadi islahatların nəticəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Həmçinin aqrar sahənin inkişafında payı ilbəil artan sahibkarlıq qurumlarına dövlət köməyi sistemi, o cümlədən maliyyə yardımının göstərilməsində, onların investisiya imkanlarının genişləndirilməsi üçün zəruri şərait yaradılmasında lazımı və təxirəsalınmaz tədbirlərin bir neçə istiqamətdə həyata keçirilməsi, aqrar istehsalçılar tərəfindən rəqabətqabiliyyətli kənd təsərrüfatı məhsulunun istehsal edilməsinə ciddi sıçrayışa səbəb olmuşdur. Bütün bu problemlər təqdim olunan məqalənin aktuallığını şərtləndirir.

Ölkəmizin bazar münasibətlərinə keçidinin ən mühüm istiqamətlərindən biri də sahibkarlığın fəaliyyət mexanizminin formalaşması və inkişafıdır. Yəni yeni iqtisadi sistemə keçidlə əlaqədar olaraq, Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi islahatların mərkəzi həlqəsi-səmərəli sahibkarlıq mühitinin yaradılmasıdır.

Azərbaycan Respublikasının Əsas Qanununda-Konstitusiyasında bazar münasibətlərinə keçid

əsasında iqtisadiyyatın inkişafı, azad sahibkarlığa təminat verilməsi, rəqabət mexanizminin formalaşması və inkişafı, həmçinin rəqabətin qorunması ilə bağlı fundamental müddəalar öz əksini tapmışdır. Burada göstərilir ki, hər kəs qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada öz imkanlarından, qabiliyyətindən və əmlakından sərbəst istifadə edərək təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə azad sahibkarlıq fəaliyyəti və ya qanunla qadağan olunmayan digər iqtisadi fəaliyyət növü ilə məşğul ola bilər.

Sahibkarlıq mühiti təkcə onda iştirak edən tərəflərin qarşılıqlı asılı olan fəaliyyətini deyil, həm də təsərrüfatda sahibkarlığa məxsus funksional əlaqə əlamətlərinin reallaşdırılmasına imkan verən müəyyən şərtlərin olmasını da ifadə edir. Sahibkarlıq funksiyalarının formalaşması, inkişafı və imkanlarına təsir edən amillər məcmusu sahibkarlıq mühitini təşkil edir.

İqtisadi cəhətcə azad olmaq, sahibkarlıq mühitinin ən əsas və müəyyənedici əlamətidir. Sahibkar üçün iqtisadi azadlıq nəinki yalnız bu və ya digər fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq, ehtiyatlara və bazarlara bərabər surətdə malik olmaq imkanlarıdır, həm də ilk öncə sahibkarlıq fəaliyyətinin təsdiqidir.

Tədqiqatlar göstərir ki, iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində sahibkarlıq mühitinin fəaliyyətinin formalaşması və inkişafına aşağıdakı amillər təsir göstərir:

- demoqrafik amillər (iqlim, torpaqların növü, xammal bazasının vəziyyəti, əhalinin sayı, tərkibi);
- sosial-mədəni amillər (təhlil səviyyəsi, dini baxışlar, mənəvi-əxlaqi normalar);
- texnoloji amillər (elm və texnikanın inkişafı səviyyəsi, ölkənin industrial inkişaf səviyyəsi və s.);
- iqtisadi amillər (bazar münasibətlərinin inkişaf dərəcəsi, rəqabət səviyyəsi və s.);

- institusional amillər (bank sisteminin inkişafı, informasiya təminatı və s.);
- hüquqi amillər (sahibkarlığın qanunvericiliklə müdafiəsi);
- siyasi amillər (siyasi institutların mövcudluğu və s.).

İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində, o cümlədən aqrar sahədə sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimləyən hüquqi-normativ aktlar sistemi mövcuddur. Onlardan biri də «Kiçik sahibkarlığa dövlət köməyi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunudur.

Qanunun 6-cı maddəsində kiçik sahibkarlığa dövlət yardımının istiqamətləri aydın göstərilmişdir. Belə ki, bunlara kiçik sahibkarlığın dəstəklənməsinin və inkişafının infrastrukturunun formalaşdırılması, kiçik sahibkarlığa yardım proqramlarının hazırlanması və həmin proqramların həyata keçirilməsi, kiçik sahibkarlıq subyektlərinə maddi, maliyyə, elmi-texniki və informasiya resurslarını əldə etmələri üçün güzəştli şəraitin yaradılması və sair bu kimi tədbirləri göstərmək olar. Eləcə də bu Qanunun «Kiçik sahibkarlığa dövlət maliyyə yardımı» maddəsində göstərilir ki, kiçik sahibkarlığa dövlət maliyyə yardımını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirməklə, bu yardım məqsədli proqramlar çərçivəsində güzəştli kreditlər, subsidiyalar, kompensasiyalar, qrantlar, kreditlərə təminat verilməsi, lizinqin təşkili sahibkarlara xidmət göstərən maliyyə-kredit qurumlarına stimullaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi formasında həyata keçirilir.

Aqrar sahibkarlığa dövlət himayəsinin yardımının əsas istiqamətləri kimi regionlar üzrə güzəştli kredit və vergi dərəcələrinin tətbiqi, təsərrüfat qurumlarının müvafiq texnika, xammal, yanacaq və mineral gübrələrlə təmin edilməsi, büdcədən məqsədli vəsaitlərin, o cümlədən subsidiya və dotasiyaların ayrılması da müəyyən edilibdir. Bundan başqa, respublikada sahibkarlığın inkişafına dövlət himayəsi məqsədilə 27 avqust 2002-ci ildə ölkə prezidentinin fərmanı ilə, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun yeni əsasnaməsi təsdiq edilmiş, onun praktiki fəaliyyəti canlandırılmışdır. Belə ki, respublikada sahibkarlığın inkişafı və əhəlinin işgüzarlıq fəaliyyətinin artırılması sahəsində tədbirlərdə iştirak etmək, onlara maliyyə yardımının göstərilməsi, sahibkarlığın, xüsusilə də kiçik sahibkarlığın inkişafına kömək məqsədilə maliyyə resurslarının cəlb olunması və səmərəli istifadəsi əsasında dövlətin iqtisadi siyasətinin həyata keçirilməsinə kömək etmək fondun əsas məqsədlərindəndir.

Qeyd edək ki, sahibkarlığa, o cümlədən KOS bölməsinə dövlət yardımı artıq bir neçə ildir ki, hökumət sənədlərində iqtisadi islahatların inkişafına, rəqabət mühitinin formalaşmasına, istehlak bazarının mal və xidmətlərlə doldurulmasına, yeni iş yerlərinin açılmasına, mülkiyyətçilərin və sahib-

karların geniş təbəqələrinin formalaşmasına kömək edən əsas istiqamətlərdən biri kimi qəbul edilir.

Məlumdur ki, 2002-ci ilin iyun ayından başlayaraq, Azərbaycanda sahibkarlıq qurumları üçün prinsipcə yeni qanunvericilik bazası işlənməyə başlanmışdır. Respublika prezidentinin bu dövr ərzində verdiyi fərmanlar paketi buna sübutdur. Həmçinin, «Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının Dövlət Proqramı (2008-2015-ci illər)» tərtib olunmuşdur. Fərman və proqramlarda xüsusi mülkiyyətin qorunması, vergi yükünün azaldılması və vergi sisteminin stimullaşdırıcı rolunun gücləndirilməsi, sahibkarlığın bir çox növləri üçün maneçiliklərin aradan qaldırılması, yeni məsuliyyət mexanizmlərinin yaradılması və buraxılması, nəzarətin xarakterinin və funksiyalarının dəyişdirilməsi üzrə fəallaşdırılması nəzərdə tutulur.

Sahibkarlığa yardımın yaxşılaşdırılması yollarından biri də, onların normal fəaliyyətinə əlverişli şəraitin yaradılmasıdır. Bu istiqamətdə də son illərdə xeyli işlər görülmüş, tədbirlər həyata keçirilmişdir. Beləliklə, görülmüş tədbirlər nəticəsində, ölkəmizdə sahibkarlıq fəaliyyəti dinamik şəkildə inkişaf edir.

Bu inkişaf aqrar sahədə də yüksələn xətlə getməkdədir. Aqrar sahibkarların dövlət tərəfindən dəstəklənməsi və onlara sərbəstlik verilməsi, bu insanlarda torpağa bağlılıq, şəxsi təşəbbüskarlıq, qurub-yaratmaq, daha çox gəlir əldə etmək və qənaətcil olmaq, həmçinin digər belə müsbət meyillər daha da artmışdır. Bütün bunlar, təməli ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş aqrar siyasətin düzgünlüyünün nəticəsidir.

Aqrar sahədə sahibkarlığa yaradılan mühit şəraitin yaxşılaşdırılmasının ən mühüm şərtlərindən biri də kifayət qədər investisiya resurslarının tapılmasıdır. Fikrimizcə, bu istiqamətdə yeni və xarici investorların fəal iştirakı tam təmin edilməsidir. Bu sahədə mühüm istiqamətlərdən biri də regionlarda sərbəst iqtisadi zonaların yaradılması ola bilər. Ölkə iqtisadiyyatı, o cümlədən aqrar sahə zəngin təbii-istehsal resurslarına malikdir, eləcə də əmək resursları Azərbaycanda, dünya təcrübəsindən məlum ərazi istehsal zonalarının yaradılması və onların səmərəli fəaliyyəti üçün etibarlı zəmin rolunu oynaya bilər. Bu baxımdan, əhəmiyyəti nəzərə alınmaqla aqrar istehsal sahəsində sahibkarlığın inkişafı üçün xüsusi güzəştlər sisteminin yaradılması və investisiya imkanlarının daha da genişləndirilməsi zəruridir.

Bunlarla yanaşı, ölkədə sahibkarlığın hərtərəfli təşəkkül tapması, inkişaf etməsi və səmərəliliyini yüksəltmək üçün aqrar sahədə infrastruktur, tikinti, informatika, intellektual xidmətlər, innovasiya,

konsaltinq və s. bu kimi fəaliyyət sahələrinin də hərtərəfli inkişaf etdirilməsi mühüm amillərdəndir.

Təhlillər göstərir ki, aqrar sahədə mövcud olan və milli sahibkarların qarşılaşdıqları problemləri iki qrupa, obyektiv və subyektiv amillərə bölmək olar:

- 1) təbii amillərin yaratdığı problemlər;
- 2) insanların özlərinin yaratdığı problemlər.

İkinci qrup problemlərin özündə təşkilati, texniki, texnoloji, iqtisadi və s. tipli obyektiv və subyektiv amillər aqrar sahədə sahibkarlığın inkişafına mane olur.

Kənd təsərrüfatı torpaq, su, hava, temperatur, işıq və digər təbiət amillərindən asılı olan sahədir. Həmin amillər üzrə normal rejim pozulduqda, aqrar sahədə ciddi problemlər yaranır. Bəzən həmin amillərin kəskin dərəcədə pozulması təbii fəlakətlərlə nəticələnir. Buna görə də təbiətin yarada biləcəyi global problemlərin qarşısını qabaqcadan almaq üçün, ardıcıl olaraq tədbirlər sistemi həyata keçirilir.

Aparılan sorğu, müşahidə və təhlillərdən aydın olur ki, aqrar sahədə sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafına obyektiv amillərlə yanaşı, subyektiv xarakterli və süni yaradılan problemlər də ciddi təsir göstərir. belə problemlərdən bir neçəsini aşağıda göstərek:

- Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında torpaq sahələrinin girovu (ipotekası) təsbit olunmasına baxmayaraq, banklar kredit verərkən əksər hallarda torpağı girov götürməkdən çəkinirlər. hesab edirik ki, səhmdar-kommersiya bankları bank siyasətində sərbəst olsalar da, fəaliyyət göstərdiyi, respublikanın qanunlarına hörmət və riayət etməyə borcludurlar.

Bəzən də banklar öz riskini minimuma endirmək üçün verdiyi kreditin məbləğindən ikiqat artıq dəyərə malik olan girov tələb edirlər. bizə elə gəlir, girov məsələsinə birtərəfli mövqedən yanaşılmamalı, qarşı tərəfin mənafeyini də nəzərə alaraq, kreditlə girov maksimum 1,0:1,3 nisbətində olmalıdır.

- Hazırda "hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi haqqında Şəhadətnamə" Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən verilir. Bu hal uzaq kənd rayonlarında fəaliyyət göstərən sahibkarlar üçün əlavə problemlər yaradır. Problemi həll etmək üçün həmin Şəhadətnaməni rayon statistika idarələri tərəfindən verilməsi daha məqsədəuyğundur;

- Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitlərindən istifadə qaydalarında kənd təsərrüfatının spesifik, özünəməxsus xüsusiyyətləri nəzərə alınmamışdır. Belə ki, bu qaydalarda kreditin qaytarılma müddəti müəyyən edilərkən, kənd təsərrüfatında əsasən ildə bir dəfə məhsul alındığı, yeni salınan çoxillik əkmələrin əkildikdən 3-5 il sonra məhsul

verdiyi və s. xüsusiyyətlər nəzərə alınmadığına görə mini və kiçik həcmli kreditlər üçün nəzərdə tutulmuş 1,5 il müddəti, aqrar sahədə real deyildir.

Bu inkişaf aqrar sahədə də yüksələn xətlə getməkdədir. Aqrar sahibkarların dövlət tərəfindən dəstəklənməsi və onlara sərbəstlik verilməsi, bu insanlarda torpağa bağlılıq, şəxsi təşəbbüskarlıq, qurub-yaratmaq, daha çox gəlir əldə etmək və qənaətçil olmaq, həmçinin digər belə müsbət meyllər daha da artmışdır. Bütün bunlar, təməli ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş aqrar siyasətin düzgünlüyünün nəticəsidir.

Aqrar sahədə sahibkarlığa yaradılan mühit şəraitin yaxşılaşdırılmasının ən mühüm şərtlərindən biri də kifayət qədər investisiya resurslarının tapılmasıdır. Fikrimizcə, bu istiqamətdə yeni və xarici investorların fəal iştirakı tam təmin edilməsidir. Bu sahədə mühüm istiqamətlərdən biri də regionlarda sərbəst iqtisadi zonaların yaradılması ola bilər. ölkə iqtisadiyyatı, o cümlədən aqrar sahə zəngin təbii-istehsal resurslarına malikdir, eləcə də əmək resursları Azərbaycanda, dünya təsrübəsindən məlum ərazi istehsal zonalarının yaradılması və onların səmərəli fəaliyyəti üçün etibarlı zəmin rolunu oynaya bilər. bu baxımdan, əhəmiyyəti nəzərə alınmaqla aqrar istehsal sahəsində sahibkarlığın inkişafı üçün xüsusi güzəştlər sisteminin yaradılması və investisiya imkanlarının daha da genişləndirilməsi zəruridir.

Aqrar sahənin yeni dövrün tələblərinə uyğun qurulması, ölkədə sahibkarlıq fəaliyyətinin necə inkişaf etdirilməsindən asılır. Heç şübhəsiz ki, bu yolda qarşıya çıxan problemlərin vaxtında və düzgün həll edilməsi aqrar sahənin potensial imkanlarından daha dolğun istifadə edilməsinə və əhalinin bir çox ərzaq məhsullarına, sənayenin isə bir sıra xammala olan tələbatının daxili istehsal hesabına ödənilməsinə imkan verə bilər. Bazar münasibətlərinin inkişaf etdiyi bütün ölkələrdə aqrar sahənin, xüsusən də sahibkarlığa yardımın yaxşılaşdırılması üçün hər cür köməklik göstərilir. Azərbaycanda isə, hələlik onun ayrı-ayrı elementlərindən istifadə edilir və onlar da qanunlarla tam təsbit təsbit olunmadığı üçün, dövrü xarakter daşıyır.

Biz belə hesab edirik ki, bu gün Azərbaycanda qiymətlər üzərindən müəyyən dövr ərzində dövlət nəzarətinin olması zəruridir. Bu proses, sahibkarlığın yardım istiqamətində ən mühüm tədbirlərdən biri sayıla bilər. Hazırkı şəraitdə aqrar sahədə tənzimlənən qiymətlərin tətbiq dairəsinə taxıl, pambıq, tütün, çay və digər məhsulların satınalma qiymətlərinin daxil edilməsi məqsədəuyğundur. Bir sözlə, qiymət siyasəti inhisarçılığın aradan qaldırılmasına və rəqabət mühitinin yaradılmasına kömək etməlidir.

Məlumdur ki, aqrar sahibkarlıq təsərrüfatlarının səmərəli inkişaf etdirilməsi üçün, bu sahənin özünəməxsus xüsusiyyətləri, xüsusən təbii-iqlim şəraiti, torpaq örtüyü, ərazinin relyefi və digər yerli xüsusiyyətlər də nəzərə alınmalıdır. Bu xüsusiyyətləri nəzərə alaraq, aqrar sahədə sahibkarlıq qurumlarının aşağıdakı istiqamətlərdə yaradılmasını məqsədmüvafiq hesab etmək olar:

- taxılçılıq istiqamətli;
- taxılçılıq-maldarlıq istiqamətli;
- pambıqçılıq-maldarlıq istiqamətli;
- kartof, tərəvəz və bostançılıq istiqamətli;
- üzümçülük-meyvəçilik istiqamətli;
- qoyunçuluq istiqamətli və s.

Bu istiqamətli təsərrüfatlar yaradılarkən, dövlətin sahibkarlara hər tərəfli yardım istiqamətlərinin müəyyən edilməsi mühüm şərtlərdən biridir. Aqrar sahibkarlıq qurumlarına köməyin yaxşılaşdırılması üçün:

- aqrar istehsalçılara və sahibkarlara kreditlərin (xüsusən uzunmüddətli) verilməsi sadələşdirilməli və asanlaşdırılmalıdır. Eyni zamanda, istehsalçıların iş təcrübəsindən asılı olaraq kreditlərin verilməsi zamanı differensiallaşma prinsipi gözlənilməlidir;

- aqrar sahəyə verilən kreditlərin faiz dərəcələri ilə Milli Bankın uçot dərəcələri arasındakı fərq dövlət büdcəsi hesabına ödənilməlidir;

- sahibkarların kredit resurslarına olan tələbatlarının ödənilməsinə təmin etmək məqsədi ilə, "kredit birlikləri" və "kredit kooperativləri"-nin formalaşması və onlara hərtərəfli dövlət köməyinin göstərilməsi təmin edilməlidir;

2010-cü il ərzində Fondun vəsaiti əsasən müxtəlif sənaye məhsullarının istehsalı və emalı (yeyinti, yüngül, kimya, maşıqayırma, ağac emalı, tikinti materialları) və kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı (əkinçilik, heyvandarlıq və bağçılıq) yönümlü layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir.

Kredit təşkilatları vasitəsilə sahibkarlıq subyektlərinə verilmiş güzəştli kreditlərin təyinatı üzrə

istifadəsinə nəzarət etmək məqsədi ilə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu nun əməkdaşları və müvəkkil kredit təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə kredit almış sahibkarlıq subyektlərində monitorinqlər keçirilmiş və nəticələrdən asılı olaraq qanunvericilikdə müəyyən edilmiş tədbirlər keçirilmişdir.

Fond tərəfindən investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsi zamanı innovasiya, ixrac qabiliyyətli və idxalı əvəzlən məhsulların istehsalı yönümlü layihələrin maliyyələşdirilməsinə üstünlük verilmişdir. Nəticədə Fond iqtisadi inkişafa dəstək verən, sahibkarlıq subyektlərinin inkişaf etməsini və iqtisadi artımını stimullaşdıran institusional mexanizmin mühüm fəaliyyətli tərkib hissəsini təşkil etmişdir.

Beləliklə, bütün gətirilən fakt və məlumatlar onu deməyə əsas verir ki, ölkə iqtisadiyyatının əsas sahələrindən olan kənd təsərrüfatına, onda yaranan sahibkarlığa dövlət köməyi olmadan müasir dövrdə nəzərə cərpacaq inkişaf mümkün deyildir.

Nəticə

Məqalə yazılarkən aqrar sahədə sahibkarlıq mühitinin formalaşması, təkmilləşdirilməsi və inkişafına dair, nəzəri və təcrübə əhəmiyyətli kompleks nəticələrə gəlinmiş və müvafiq konkret təkliflər irəli sürülmüşdür.

Əvvəla ölkə iqtisadiyyatının digər sahələrində olduğu kimi, aqrar sahədə də bazar münasibətlər təşəkkül tapmış və inkişaf etməkdədir. Bununla yanaşı o da qeyd edilməlidir ki, müasir dövrdə aqrar sahəyə kompleks yardımların, xüsusən sahibkarlığın mühitinə qayğı göstərilməsi olduqca vacibdir. Belə ki, aqrar sahədə çalışan kiçik və orta sahibkarlara müvafiq kənd təsərrüfatı texnikası, mineral kübrələr, maliyyə vəsaitlərinin artırılması və iqtisadi-sosial problemlərin təmin edilməsi, əksində yararlı sahələrdən səmərəli istifadə edilməsi, məhsul istehsalı, emalı artırılması və əhalinin ərzaq təhlükəsizliyini təmin edilməsi böyük rol oynamalıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı üzrə Dövlət proqramı (2008-2013-cü illər).
2. "Sahibkarlıq fəaliyyəti" haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu.
3. Aliyev İ.H. "Aqrar sahənin inkişafının təkmilləşdirilməsi və regionlarda islahatların keyfiyyətə səmərəli aparılması". Bakı, 2004, 11 səh.
4. İbrahimov İ.H. "Aqrar islahatlar və sahibkarlıq inkişafı". Bakı, 2005, 220 səh.
5. Nifullayev V.M. "Sahibkarlığın əsasları". Bakı, 2002, 618 səh.
6. Salahov S.V. "Aqrar sahənin dövlət tənzimlənməsi problemləri". Bakı, 2004, 504 səh.

Некоторые задачи фактора развития института предпринимательства в аграрной сфере

Н. И. Намазов

Ускоренное развитие, проводимых в последние годы в стране экономических реформ в сфере предпринимательства, в том числе, и аграрного предпринимательства, давшее толчок развитию экономики государства и улучшению жизненного уровня населения, приобрело особое значение. С этой точки зрения, создание в регионах изобилия качественной и дешевой продукции в аграрной сфере развития

предпринимательства кажется очевидным и для создания инфраструктуры технологичного бизнес маркетинга. Тогда на повестку дня выходит необходимость и важность расширения системы государственной помощи.

Ключевые слова: аграрная сфера, предпринимательство, производство, хозяйство, сельское хозяйство, эффективность, инновация, фермер

Development factors of entrepreneur ship activity in agrarian sector

N. I. Namazov

Economic reforms have recently formulatet do not only promote entrepreneurship but also play an important role in living standanls of people and the economy as a vihde. It is obviously seen that development of entrepreneurship in a technological of business-marketing resulted in chap and quality products over the country. State support to the expansion of this system can not be undermined.

Key words: agrarian sector, entrepreneur-ship development, prodution, economy, agriculture, effeziently, innovation, farmer.
